

Podsumowanie ankiety na temat aspiracji edukacyjno - zawodowych uczniów ostatnich klas gimnazjum z terenu powiatu słupskiego w 2010/2011 r.

Ankiety poprawnie wypełniło 281 uczniów z III klas gimnazjum ze wszystkich gmin ziemskiego powiatu słupskiego. W ankiecie wzięło udział 146 dziewcząt i 135 chłopców. Ankieta została przeprowadzona podczas zajęć grupowych aktywizujących młodzież do trafnego i świadomego wyboru dalszej ścieżki edukacyjno - zawodowej. Ogólne wyniki ankiety wskazują, iż aspiracje edukacyjno - zawodowe uczniów są dość umiarkowane, jednakże w niektórych skalach zaznaczyły się wyraźne tendencje (załącznik nr 1).

Na podstawie wyników ankiety, można stwierdzić, iż prawie połowa ankietowanych uczniów zamierza kontynuować kształcenie w technikum. ¼ uczniów podjęłaby naukę w liceum ogólnokształcącym (najwięcej chętnych do liceum odnotowano w mieście Ustka). Niewiele mniej chce kształcić się w zasadniczych szkołach zawodowych. Pozostali chcą uczyć się zawodu bez konieczności uczęszczania do szkoły, a jedynie na zasadzie nauki zawodu w Cechu Rzemiosł Różnych.

Na uwagę zasługuje fakt, iż prawie wszyscy uczniowie wybierając drogę kształcenia kierują się przede wszystkim zainteresowaniami (83%), połowa (54%) uczniów zdolnościami, a tylko 34% bierze pod uwagę potrzeby rynku pracy. Po 33% uczniów przy wyborze zawodu kieruje się możliwością szybkiego uzyskania pracy tuż po zakończeniu szkoły oraz atrakcyjnością wyuczonego zawodu pod względem finansowym. Aspekt finansowy przy wyborze zawodu ma istotne znaczenie dla 33% uczniów. Warto też podkreślić, że dla 25% uczniów najważniejsze jest, aby po ukończeniu szkoły w miarę możliwości szybko się usamodzielnąć.

Przeważająca liczba ankietowanych uczniów deklaruje, iż decyzję o wyborze szkoły lub zawodu podejmie samodzielnie, ¼ uczniów weźmie pod uwagę oczekiwania rodziców w tym względzie, a 27% zasugeruje się opinią rówieśników, cieszy również fakt, iż rośnie liczba osób zainteresowanych konsultacją swojej decyzji z doradcą zawodowym, tak odpowiedziało ponad 20% uczniów.

Pracę zawodową zaraz po ukończeniu technikum zamierza podjąć niespełna 40% nastolatków, niewiele mniej (24%) zamierza podjąć zatrudnienie tuż po ukończeniu zasadniczej szkoły zawodowej. Znikoma liczba uczniów myśli o podjęciu pracy zaraz po ukończeniu liceum, reszta badanych chce kontynuować edukację na wyższych studiach zarówno licencjackim jak magisterskich.

Zdecydowana większość uczniów zamierza kontynuować edukację w Słupsku. Uczniowie decydujący się na wybór technikum najczęściej deklarowali chęć podjęcia nauki w kierunkach związanych z gastronomią (35%) i turystyką (14%). Kierunki związane z budownictwem wybrało 34% nastolatków, branże elektroniczno-informatyczną wybrała prawie połowa uczniów. Na handel i ekonomię zdecydowało się 26% natomiast w obszarze kierunków przyrodniczych naukę zamierza kontynuować 10%, kierunki usługowe znalazły zainteresowanie w oczach 44% ankietowanych.

W liceum ogólnokształcącym znaczna część uczniów wybrało profil informatyczny (17%), tyle samo humanistyczny (17%) i niewiele więcej profil społeczno-psychologiczny

(20%). Warto podkreślić, iż 28% nastolatków chce uczyć się w klasie o profilu matematyczno - przyrodniczym.

Uczniowie wybierający się do szkół zasadniczych zawodowych najczęściej wybierali zawód fryzjera, sprzedawcy, zawody związane z budownictwem, mechaniką samochodową, gastronomią. Spośród ankietowanych uczniów 14% chciałoby podjąć naukę w zawodzie fotografa.

Spośród szkół ponadgimnazjalnych największym zainteresowaniem uczniów cieszył się szkoły techniczne: Zespół Szkół Agrotechnicznych (25%), Zespół Szkół Ponadgimnazjalnych nr 1 w Słupsku (14%), Zespół Szkół Mechanicznych (9%) i Zespół Szkół Ekonomicznych w Słupsku (7%), Zespół Szkół Technicznych w Ustce (7%), Zespół Szkół Budowlanych (3%), Zespół Drzewnych w Słupsku (6%).

Do liceów ogólnokształcących w Słupsku wybiera się ok. 22% ankietowanych nastolatków natomiast ogółem do wszystkich szkół technicznych w Słupsku wybiera się łącznie: 71% reszta wybrała szkoły prywatne lub państwowe poza powiatem słupskim i miastem Słupsk. Najczęściej podawano szkoły w Lęborku (uczniowie z gimnazjum w Potęgowie i Łupawie), szkoły niepubliczne w Słupsku np. liceum policyjne, SMS Szkoła Mistrzostwa Sportowego, itp.

Zauważyć można, iż uczniowie przy wyborze szkoły biorą pod uwagę często opinię o szkole w środowisku lokalnym, opinię o szkole wyrażoną przez rodziców, reputacją szkoły funkcjonującą w lokalnym społeczeństwie, wynikami egzaminów zawodowych i matur oraz minimalną liczbą punktów kwalifikujących do przyjęcia, środowiskiem rówieśników. W przypadku szkół usteckich znaczący wpływ na rekrutację od zawsze miała reputacja obu szkół. Przez lata widoczna była przewaga Liceum Ogólnokształcącego nad Zespołem Szkół Technicznych, można było zauważyć tendencję wzrostową w liceum a spadkową w technikum. Więcej uczniów chciało uczyć się w liceum niż w technikum „za rzeką”, o którym w Ustce funkcjonowały niepocholebne opinie. Do niepocholebnych opinii mogli przyczynić się mieszkańcy Ustki, jak również nauczyciele liceum i podstawówek, którzy przez lata w złym świetle przedstawiali uczniom dawniejszych ósmych klas - szkołę techniczną na korzyść liceum. Wielu absolwentów przywołuje w pamięci słowa niejednego nauczyciela „jak ci się nie podoba, lub jak się nie będziesz uczył to trafisz „za rzekę” do Oxfordu”. Tak powstała bańka spekulacyjna, za sprawą, której liceum zyskało na wartości a technikum straciło renomę. Do złej sytuacji obu szkół przyczyniła się także zmiana ustroju, reforma edukacji, które weryfikują plany edukacyjno-zawodowe uczniów, oraz niż demograficzny, migracje młodych mieszkańców Ustki w celu poznania nowego gdzieś dalej od rodzinnej Ustki, ciekawość świata i ludzi.

Zdaniem ankietowanych nastolatków w szkołach ponadgimnazjalnych powinny powstać kierunki takie jak:

27% - Technik Usług Kosmetycznych

26% - Dekorator Wnętrz

22% - Grafika Komputerowa

21% - Fototechnika i Technik masażysta

20% - Operator filmowy i Dietetyk

19% - Finanse i rachunkowość i Reklama i multimedia oraz opiekunka dziecięca

17% - Plastyk i Produkcja filmowa i telewizyjna

15% - Technologia odzieży
14% - Prawo i administracja i Cyfrowe procesy graficzne
13% - Rehabilitacja
12% - Ochrona fizyczna osób i mienia i Ochrona środowiska oraz Turystyka zagraniczna
11% - Opiekun osoby starszej i technik bezpieczeństwa i higieny pracy
10% - Optyk i Spedycja
9% - Technik prac biurowych
8% - Telekomunikacja
7% - Analityka i Asystent osoby niepełnosprawnej
6% - Technologia ceramiczna i kupiectwo oraz renowacja zabytków
5% - Poligrafia i Opieka środowiskowa

Niestety wielu uczniów nie posiada wiedzy na temat kierunków kształcenia, w których nauka i praca stwarza szanse osiągnięcia sukcesu. Najczęściej uczniowie podawali wybrane przez siebie zawody uwarunkowane własnymi zainteresowaniami lub preferencjami bez znajomości potrzeb i wymagań rynku pracy.

Wnioski:

Wyniki ankiety objawiają niską świadomość uczniów na temat własnych preferencji edukacyjnych i zawodowych, potrzeb rynku pracy, potrzeby samorozwoju i doskonalenia wiedzy / umiejętności - determinujących powodzenie na rynku pracy. Nastolatki nie patrzą w przyszłość, skupiają się na „tu i teraz”, niewielki odsetek uczniów deklaruje jasno sprecyzowane cele zawodowe. Widoczny jest u wielu uczniów również brak potrzeby skonfrontowania swoich decyzji ze specjalistą w dziedzinie poradnictwa edukacyjnego i zawodowego, nie mają nawyku śledzenia informacji ekonomicznych i gospodarczych, zresztą nikt w szkołach ich na ten temat nie uwrażliwia. Często uczniowie nawet nie wiedzą, że jest doradca zawodowy, który może pomóc w przygotowaniu ich do wyboru zawodu i szkoły, zgodnie z predyspozycjami, zainteresowaniami itd.. Wielu uczniów nie zna celu edukacji, dla większości edukacja jest celem samym w sobie, nie wiążą jej z przyszłą pracą zawodową. Doradca zawodowy cieszy się wśród uczniów powszechnym szacunkiem i poważaniem, coraz częściej uczniowie nawet ci nie do końca przekonani, ostatecznie podejmują decyzję o konsultacji z doradcą i biorą pod uwagę jego argumenty przy wyborze ścieżki zawodowej bądź edukacyjnej. Widać, że doradca zawodowy budzi autorytet i ma ogromny wpływ na podejmowane przez uczniów decyzje, nierzadko po spotkaniu z doradcą część uczniów weryfikuje swoje plany edukacyjno-zawodowe lub stara się ponownie przemyśleć swój wybór w oparciu o zdobytą wiedzę. Zwraca uwagę fakt, iż znaczna część młodzieży nie posiada wiedzy na temat zawodów, zadań i czynności w nich obowiązuje. Często wybory szkolne czy zawodowe nastolatków są przypadkowe, niezgodne z osobistymi preferencjami i predyspozycjami, uczniowie kierują się zasadą „żeby cokolwiek wybrać i nie zostać na lodzie”, a zawód wybrany w drodze przypadku rodzi z czasem niechęć do szkoły, wysoką absencję szkolną, frustrację, złość, nerwowość, nierzadko agresję i negatywne w skutkach zachowanie, przykładem niech będzie rosnąca liczba komisji kwalifikacyjno-wychowawczych w szkołach ponadgimnazjalnych, rezygnacja ze szkoły w drugim lub trzecim roku kształcenia, niskie wyniki w nauce, niepromowanie do klasy programowo wyższej, a wreszcie negatywny wynik egzaminu potwierdzającego kwalifikacje w zawodzie (wielu uczniów nie podchodzi do egzaminu za-

wodowego lub matury). Zauważa się, iż wielu uczniów do doradcy zawodowego wraca pod koniec kształcenia w szkole ponadgimnazjalnej w celu określenia kolejnych kroków na drodze zawodowej, coraz częściej wolą swoje plany zawodowe ponownie skonfrontować, i uniknąć nietrafionych decyzji, tracąc przy tym czas, wysiłek i nierzadko pieniądze. Działają w sposób profilaktyczny.

Potrzebne zmiany:

1. Regularne spotkania z doradcą zawodowym z zewnątrz (nie jest wskazane, aby doradcą zawodowym był nauczyciel pracujący w szkole i znający ucznia, doświadczenie pokazuje, że uczniowie nie traktują takich doradców zbyt poważnie, a poza tym uczniowie nie chcą zdradzać własnych planów bojąc się, iż zostanie on źle zrozumiany lub zakwestionowany).
2. Spotkania ze specjalistami rynku pracy – analityk rynku pracy posiadający aktualną wiedzę ekonomiczną i gospodarczą.
3. Umożliwienie uczniom łatwiejszego dostępu do doradcy zawodowego, poprzez organizowanie indywidualnych konsultacji na miejscu w szkołach szczególnie w przypadku uczniów: niepełnosprawnych, przewlekle chorych, z problemami zdrowotnymi, niezdecydowanych, słabych w nauce, i wszystkich tych, dla których taki kontakt będzie istotny.
4. Regularnie organizowane targów edukacyjnych, zawodów, i pracy. Umożliwienie nastolatkom uczestnictwa w takich targach.
5. Uświadomienie dyrektorom placówek potrzeby organizacji i prowadzenia takich spotkań z doradcą na miejscu w szkole, również dla rodziców. „Uczeń, który zna cel swojej edukacji, jest efektywniejszy w nauce i, o wiele bardziej zmotywowany, zależy mu na ocenach i postępach, ponieważ zdaje sobie sprawę z konsekwencji”.
6. Rozwijanie talentów, zdolności i umiejętności, pielęgnowanie zainteresowań uczniów poprzez organizowanie zajęć pozalekcyjnych w szkołach w różnych obszarach nauki i sportu.